

σοφός, -ή, -όν, I. 1. κανονικά, επιδέξιος ή πεπειραμένος σε οποιοδήποτε χειροτέχνημα ή πρακτική τέχνη, ικανός στο επάγγελμά του, σε Θεόγν. κ.λπ.· λέγεται για αρματηλάτη, σε Πίνδ.· ομοίως για ποιητές και μουσικούς, στον ίδ.· επίσης για μάντη, σε Σοφ. κ.λπ. **2.** ευφυής, ικανός σε πρακτικά ζητήματα της καθημερινής ζωής, σώφρων, συνετός, επινοητικός, πανούργος· *σοφοὶ ἄνδρες Θεσσαλοί*, πανούργοι Θεσσαλοί! σε Ηρόδ.· *πολλὰ σοφός*, σε Αισχύλ.· *μείζω, σοφίαν σοφός*, σε Πλάτ. κ.λπ.· *τῶν σοφῶν κρείσσω*, καλύτερα από όλα τα τεχνάσματα, σε Σοφ.· *σοφόν(έστι)*, με απαρ., σε Ευρ. **3.** αυτός που κατέχει τις επιστήμες, πολυμαθής, βαθύς γνώστης, πεφωτισμένος, πεπαιδευμένος, σε Ευρ., Πλάτ. κ.λπ.· *απ' όπου, ακατάληπτος, συγκεχυμένος, ασαφής, σκοτεινός*, σε Αριστοφ. κ.λπ. **II.** Παθ., λέγεται για πράγματα, αυτός που έχει επινοηθεί με ευφυΐα, συνετός, φρόνιμος, γνωστικός, σε Ηρόδ. κ.λπ.· *σοφώτερ' ἤκατ' ἄνδρα συμβαλεῖν*, ζητήματα που είναι αρκετά πολύπλοκα για να τα αντιληφθεί άνθρωπος, σε Ευρ. **III.** επίρρ., *σοφῶς*, ευφυώς, έξυπνα, με γνώση, με σύνεση, σε Σοφ., Ευρ. κ.λπ.· συγκρ. *-ώτερον*, σε Ευρ.· υπερθ. *-ώτατα*, στον ίδ.

σώω, σπάνιο Επικ. ρήμα αντί *σαόω*, = *σῶζω*· συντηρώ, σώζω, διασώζω, λυτρώνω· β' ενικ. υποτ. *σῆης*, γ' ενικ. και πληθ. *σῆη, σώωσι*, σε Ομήρ. Ιλ.

σπαδίζω, μέλ. -ζω (*σπάω*), αποσπώ, εξάγω, γδέρνω, σε Ηρόδ.

σπάδων[ᾶ], ὁ (σπάω), ευνούχος, Λατ. *spado*, σε Πλούτ.

σπάθᾶω, μόνο σε ενεστ.,· στην υφαντική, χτυπώ προς τα κάτω το υφάδι με τη *σπάθη*, πλέκω στον αργαλειό· μεταφ., *λίαν σπαθᾶν*, κατασπαταλώ, καταξοδεύω, είμαι άσωτος, φράση αργκό που δηλώνει τη σπατάλη χρημάτων, σε Αριστοφ.· ομοίως, *σπαθᾶω τὰ χρήματα*, σε Πλούτ.· Παθ., *έσπαθᾶτο ταῦτα*, αυτά ήταν τα ωφελήματα που κατασπαταλήθηκαν, σε Δημ.

σπάθη[ᾶ], ἡ, επίπεδο έλασμα που χρησιμοποιείται από τους υφαντές στον ὀρθιο ιστό [αντίθ. προς το χτένι (*κτεῖς*), που χρησιμοποιείται στον οριζόντιο], για να χτυπούν προς τα κάτω τις ίνες του υφαδιού, ώστε το ύφασμα να γίνει πυκνό, σε Αισχύλ.

σπαθίον, τό, υποκορ. του *σπάθη*, σε Ανθ.

σπαίρω, σπαρταρώ, τινάζομαι, λέγεται για ψάρι που ξεψυχάει, σε Ανθ.· πρβλ.

ἄσπαίρω.

σπάκα, Μηδική λέξη για τον *κύνα*, σε Ηρόδ.

σπᾶνίζω, Αττ. μέλ. *-ιῶ*, **1.** λέγεται για πράγματα, είμαι σπάνιος, είμαι σε έλλειψη, σε ανεπάρκεια, σε Πίνδ., Αριστοφ. **2.** λέγεται για πρόσωπα, έχω έλλειψη ή ανεπάρκεια σε, στερούμαι τινός, σε Ηρόδ., Αισχύλ. κ.λπ.· ομοίως στην Παθ., *έσπανίσμεθ' ἄρωγῶν*, σε Αισχύλ.· *απόλ.*, βρίσκομαι σε έλλειψη, σε Ευρ.

σπάνιος[ᾶ], -α, -ον (σπάνις), I. σπάνιος, αυτός που είναι σε έλλειψη, ανεπαρκής, λειψός, λιγοστός, σε Ηρόδ., Ευρ.· *σπάνιον ἑαυτὸν παρέχειν*, Λατ. *difficiles aditus habere*, σε Πλάτ.· *ὑδάτι σπανίῳ χρώμενοι*, έχοντας ανεπαρκές, λιγοστό, περιορισμένο απόθεμα νερού, σε Θουκ.· με απαρ., *σπάνιος ἰδεῖν*, αυτός που είναι σπάνιος στο να τον δει κάποιος, δυσεύρετος, ακριβοθώρητος, σε Ξεν.· λέγεται για πρόσωπα με επιρρ. σημασία, *σπάνιος ἐπιφοιτᾶ*, σπανίως, σποραδικά επισκέπτεται, σε Ηρόδ.· *σπάνιόν ἐστι*, με απαρ. είναι σπάνιο να..., σε Ξεν.· *τὸσπάνιον* = *σπάνις*, σε Αισχίν. **II.** συγκρ. *σπανιώτερος*, σε Ηρόδ., Θουκ.· υπερθ. *-ώτατος*, σε Αττ. **III.** επίρρ., *-ίως*, σπανίως, που και που, αραιά και που, σε Ξεν.· ομοίως, *σπανία*, σε Πλάτ.· συγκρ. *-ιώτερον*, σε Θουκ.

σπᾶνιότης, -ητος, τό, = το επόμ., έλλειψη ενός πράγματος, σε Ισοκρ.

σπάνις, ἦ, γεν. -εως, δοτ. -ει, Ιων. -ι· ανεπάρκεια, σπανιότητα, ένδεια, έλλειψη, στέρηση ενός πράγματος, σε Ευρ., Δημ.· *οὐ σπάνις (έστι) = οὐ σπάνιον*, δεν υπάρχει έλλειψη, δυσκολία, σε Ευρ.

σπᾶνιστός, -ἦ, -όν (σπανίζω), λέγεται για πράγματα, αυτός που βρίσκεται σε έλλειψη, λιγοστός, σε Σοφ.

σπᾶνο-σίτια, ἦ (σίτος), έλλειψη σιτηρών ή τροφίμων, σιτοδεία, σε Ξεν.

σπάραγμα, -ατος, τό, I. τμήμα που έχει αποσχισθεί, κομμάτι, απόκομμα, απόσπασμα· *ὅσων σπαράγματα*, όλοι αυτοί που τα κομματιασμένα τους πτώματα, σε Σοφ.· *σπάραγμα κόμας*, σε Ευρ. **II.** = *σπαραγμός*, απόσχιση, βίαιη απόσπαση, θραύση, στον ιδ.

σπᾶραγμός, ό, I. απόσχιση, κατασπάραγμα, βίαιη απόσπαση, κομματιασμα, ξέσκισμα, σε Ευρ. **II.** σπασμωδικό τίναγμα, σπασμός, σε Σοφ.

σπᾶράσσω, Αττ. -ττω· μέλ. -ζω, αόρ. *ἀ' έσπάραξα* — Παθ., παρακ. *έσπάραγμα* (συγγενές προς το *σπαίρω*)· **1.** ξεσχίζω, κατακομματιάζω, κατακρεουργώ, διαρρηγνύω, Λατ. *lacerare*, σε Ευρ., Αριστοφ. — Μέσ., *σπαράσσεσθαι κόμας*, τραβάω, μαδώ τα μαλλιά μου, σε Ευρ. **2.** σχίζω στα δύο, σε Αισχύλ. **3.** μεταφ., ενοχλώ υπερβολικά, επιτίθεμαι, διασύρω, εξευτελίζω, Λατ. *conviciis lacerare*, σε Αριστοφ., Πλάτ.

σπαργᾶνιώτης, -ου, ό, βρέφος που βρίσκεται στα σπάργανα, στις φασκιές, σε Ομηρ. Ύμν.

σπάργᾶνον, τό (σπάργω), μακρύ και πλατύ ύφασμα στο οποίο τυλίγονται τα βρέφη, και στον πληθ. φασκιές, σε Ομηρ. Ύμν., Πίνδ.· *παῖς ἔτ' ὦν έν σπαργάνοις*, σε Αισχύλ.· τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα, τα σημάδια μέσω των οποίων ταυτοποιείται ένα πρόσωπο, Λατ. *monumenta, crepundia*, σε Σοφ., Αριστοφ.

σπαργᾶνώ, μέλ. -ώσω, όπως το *σπάργω*, τυλίγω στις φασκιές, φασκιώνω, σπαργανώνω, σε Ευρ. — Παθ., μτχ. παρακ., *έσπαργανωμένος*, σε Κ.Δ.

σπαργᾶώ, μέλ. -ήσω, I. είμαι γεμάτος μέχρι σκασμού, βρίθω, σφριγώ, είμαι διογκωμένος, ώριμος, σε Ευρ. **II.** μεταφ., όπως το Λατ. *turgere*, είμαι γεμάτος πάθος, έχω σφοδρή επιθυμία, σε Πλάτ.· *απόλ.*, γίνομαι λάγνος, ακόλαστος, είμαι αυθάδης, σε Πλούτ. (πιθ. από ίδια ρίζα με το *σφρῆγᾶώ*).

σπάργω, Επικ. αόρ. *ἀ' σφάρξα*, = σπαργανώ, σε Ομηρ. Ύμν.

σπᾶρῆναι, απαρ. Παθ. αορ. β' του σπείρω· σπᾶρείς, μτχ.

σπαρνός, -ἦ, -όν, ποιητ. αντί σπανός, σπάνιος, σε Αισχύλ.

Σπαρτάκειος, -α, -ον, αυτός που ανήκει ή αναφέρεται στον Σπάρτακο, στον ηγέτη της εξέγερσης των σκλάβων στη Ρώμη, σε Πλούτ.

σπάρτη, ἦ, = σπάρτον, σε Αριστοφ. (λογοπαίγνιο με τη λέξη *Σπάρτη*).

Σπάρτη, Δωρ. Σπάρτα, ἦ, η πόλη της Πελοποννήσου Σπάρτη, σε Όμηρ. κ.λπ.· *απ' όπου, επιρρήματα, Σπάρτηθεν*, από τη Σπάρτη, σε Ομήρ. Οδ.·

Σπάρτηνδε, προς τη Σπάρτη, στο ιδ.· Σπαρτιάτης [ᾱ], -ου, ό, αυτός που κατοικεί σε ή κατάγεται από τη Σπάρτη, σε Ευρ., Θουκ.· Ιων. **-ἦτης, -εω,** σε Ηρόδ.· θηλ. **-ᾱτις, -ιδος** (ενν. *γυνή*), η Σπαρτιάτισσα γυναίκα, σε Ευρ. κ.λπ.· (ενν. *χώρα*), η Λακωνία, σε Πλούτ.· *επίσης, ως επίθ., Σπαρτιάτις γυνή, χθών, γῆ,* σε Ευρ.

σπαρτίον, τό, υποκορ. του σπάρτον, μικρό σχοινί, σε Αριστοφ.

σπάρτον, τό, I. σχοινί, καλώδιο, σε Ομήρ. Ιλ. κ.λπ. (πιθ. συγγενές προς το *σπείρα*). **II.** σχοινί που είναι κατασκευασμένο από το φυτό βούρλο, καλαμόχορτο, (*σπάρτος*).

σπαρτός, -ἦ, -όν και -ός, -όν (σπείρω)· I. αυτός που έχει σπαρεί, που έχει φυτρώσει από σπόρο, σπαρμένος, φυτεμένος· μεταφ., *σπαρτῶν γένος*, «οι υιοί

των ανθρώπων», ανθρώπινο γένος, σε Αισχύλ. **II.** στη Θήβα, *Σπαρτοί, οί,* οι Σπαρμένοι, αυτοί που θεωρούνταν ότι έχουν φυτρώσει από τα δόντια του Δράκοντα που έσπειρε ο Κάδμος, οι Καδμείοι, οι Θηβαίοι, σε Πίνδ., Ευρ.· *λόγχη σπαρτός,* το θηβαϊκό δόρυ, σε Ευρ. **III.** διασκορπισμένος, λέγεται για τα μέλη ενός πτώματος, σε Ανθ.

σπάρτος, ό και **ή,** θαμνώδες φυτό, Ισπανικό σπάρτο, βούρλο, καλαμόχορτο, σε Ξεν. κ.λπ.

σπαρτο-φόρος, -ον (φέρω), αυτός που φέρει, παράγει το θαμνώδες φυτό σπάρτο, σε Στράβ.

σπασθείς, μτχ. Παθ. αορ. α' του *σπάω*.

σπάσμα, -ατος, τό (σπάω), I. σπασμός, μυϊκός σπασμός, αιφνίδιο τίναγμα, *τῶν ὑστερῶν,* σε Αριστ. **II.** τμήμα που έχει αποσχιστεί, απόσπασμα, θραύσμα, κομμάτι, σε Πλούτ.

σπασμός, ό (σπάω), σπασμός, μυϊκή σύσπαση, αιφνίδιο τίναγμα, κλονισμός, συγκλονισμός, σε Ηρόδ., Σοφ.

σπάσασθε, Επικ. αντί *σπάσασθε,* β' πληθ. Μέσ. αορ. α' του *σπάω*· ομοίως *σπασσάμενος,* μτχ.

σπᾶτάλαω, ζω άσωτα, ακόλαστα, σε Κ.Δ.

σπᾶτάλη, ή, ασωτία, λαγνεία, ακολασία, τρυφή, σε Ανθ. (άγν. προέλ.).

σπᾶτάλημα, -ατος, τό (σπαταλάω), = το προηγ., σε Ανθ.

σπᾶτίλη[ι], ή, περίττωμα, έκκριση, ακαθαρσία, σε Αριστοφ. (πιθ. συγγενές προς το *σκόρ, σκατός*).

σπάω, μέλ. *σπάσω [ᾶ],* αορ. α' *ἔσπασα,* Επικ. *σπάσα*· παρακ. *ἔσπακα* — Μέσ., μέλ. *σπάσομαι,* αορ. α' *ἔσπασάμην,* Επικ. *σπασάμην,* Επικ. β' πληθ.

σπάσασθε, μτχ. *σπασσάμενος* — Παθ., μέλ. *σπασθήσομαι,* αορ. α' *ἔσπάσθην,* παρακ. *ἔσπασμαι*· **I. 1.** λέγεται για ξίφος, τραβώ το ξίφος από τη θήκη, εξάγω, βγάζω τραβώντας, σύρω, σε Ευρ.· κατά κανόνα στη Μέσ., σε Όμηρ. — Παθ., σύρομαι, έλκομαι, εξάγομαι, σε Ομήρ. Ιλ.· *ἔσπασμένοι τὰ ξίφη,* έχοντας τραβήξει τα ξίφη τους, σε Ξεν. **2.** *πάλον σπᾶν,* τραβώ κλήρο (από την περικεφαλαία), σε Αισχύλ. **3.** απόλ., σύρω, σηκώνω, *σπᾶτ' ἀνδρείως,* σύρετε, σηκώνετε σαν άντρες. **II. 1.** λέγεται για βίαιες πράξεις, μαδώ, ανασπώ, αφαιρώ, ξεριζώνω, *κόμην,* σε Σοφ. **2.** όπως το *σπαράσσω,* ξεσχίζω, κατακομματιάζω, λέγεται για θηρία, σε Σοφ. **3.** συστρέφω, στραμπουλίζω, τεντώνω βίαια, εξαρθρώνω — Παθ., *τὸν μωρὸν σπασθῆναι,* σε Ηρόδ. **4.** αρπάζω, αποσχίζω με βία, αποσπώ, αφαιρώ, σε Ευρ. **5.** μεταφ., παρασύρω, απομακρύνω, σε Σοφ., Πλάτ. **6.** Παθ., συσπώμαι, τινάζομαι σπασμωδικά, σε Σοφ. **III.** απομυζώ, θηλάζω, ρουφώ, βυζαίνω, σε Αισχύλ., Ευρ. **IV. 1.** σύρω κρατώντας σφιχτά, τραβώ τα ηνία, σε Ξεν. **2.** λέγεται για την αλιεία· απ' όπου, παροιμ., *οὐκ ἔσπασεν ταύτη γε,* δεν έπιασε τίποτε σύροντας την πετονιά, σε Αριστοφ. **V.** υιοθετώ, οικειοποιούμαι, ιδιοποιούμαι, σε Ανθ.

σπεῖν, απαρ. αορ. β' του *ἔπω*.

σπεῖο, Επικ. αντί *σπέο*· **σποῦ,** προστ. αορ. β' του *ἔπομαι*.

σπεῖος, τό, Επικ. αντί *σπέος*.

σπεῖρα, ή, Λατ. *spira,* **I. 1.** οτιδήποτε έχει συστραφεί ελικοειδώς ή περιτυλιχθεί· στον πληθ., οι έλικες, το κουλούριασμα, το τύλιγμα του φιδιού, σε Ευρ.· επίσης, *σπεῖραις δικτυοκλώστοις,* με τους ελιγμούς του διχτιού, σε Σοφ. **2.** *σπεῖραι βόειαι,* ιμάντες ή λωρίδες από δέρμα βοδιού που τυλίγονταν γύρω από τη γροθιά του πυγμάχου, Λατ. *caestus,* σε Θεόκρ. **II.** ένοπλο σώμα ανδρών, το Ρωμαϊκό *manipulus,* δύο εκαντονταρχίες, ρωμαϊκή σπείρα, σε Πολύβ.· επίσης, κοόρτη, το δέκατο της ρωμαϊκής λεγεώνας, σε Κ.Δ.

σπεῖρα, Ἰων. **-ημα, -ατος, τό**, ελικοειδής συστροφή, ελιγμός, κουλούριασμα, τύλιγμα, σύσπαση, σε Αισχύλ.: *αἰῶνος σπεῖραμα*, χρονική περίοδος, χρονικός κύκλος, σε Ανθ.

σπειράομαι (σπεῖρα), Παθ., συσπειρώνομαι, κουβαριάζομαι, κουλουριάζομαι, περιτυλίγομαι.

σπειρηδόν, ἐπίρρ.· **I.** ελικοειδώς, κατά σπείρες, σπειροειδώς, σε Ανθ. **II.** (*σπεῖρα II*), λέγεται για στρατεύματα, κατά σπείρες ή δилоχίες, κατά λόχους, ανά τριάντα, σε Πολύβ.

σπεῖρημα, Ἰων. ἀντί *σπεῖραμα*.

σπειρίον, τό, υποκορ. του *σπεῖρον*, ελαφρύ, θερινό ένδυμα, σε Ξεν.

σπεῖρον, τό, κομμάτι υφάσματος, *εἶλυμα σπείρων*, ύφασμα που περιτυλίγεται, περίβλημα, σε Ομήρ. Οδ.: *κακάσπεῖρα*, άθλια ενδύματα, στο ίδ.: *ἄτερ σπείρου*, χωρίς σάβανο, στο ίδ.: επίσης, ιστίο, στο ίδ.

σπειρ-οὔχος, ὁ (ἔχω), αυτός που σχηματίζει κύκλο, διαβήτης, σε Ανθ.

σπεῖρω, Ἰων. παρατ. *σπείρεσκον*, μέλ. *σπερῶ*, αόρ. *ἀ΄ ἔσπειρα*, παρακ.

ἔσπαρκα — Παθ., αόρ. *β΄ ἐσπάρην [ἄ]*, παρακ. *ἔσπαρμαι· σπέρνω· I. 1.*

σπέρνω σπόρο, σε Ησιόδ., Αττ. **2.** *σπέρνω παιδιά, γεννώ, τα φέρνω στη ζωή*, σε Σοφ. — Παθ., *γεννιέμαι, στον ίδ.*, σε Ευρ. **3.** *διασκορπίζω όπως τον σπόρο*, *διασπείρω, σκορπίζω, διαδίδω, εξαπλώνω· χρυσὸν καὶ ἄργυρον*, σε Ηρόδ.: *δρόσον*, σε Ευρ.: *εξαπλώνω, επεκτείνω, όπως το spargere vocestου Βιργ.*, σε Σοφ. — Παθ., *διασκορπίζομαι, διασπείρομαι*, σε Ευρ., Θουκ. **II. 1.** *σπέρνω έναν αγρό*, σε Ησιόδ., Ηρόδ. κ.λπ.: Παθ., *ἡ σπειρομένη Αἴγυπτος*, το αρόσιμο τμήμα της Αιγύπτου, σε Ηρόδ. **2.** *παροιμ., πόντον σπείρειν*, λέγεται για τη ματαιοπονία, σε Θέογγ.

σπεῖσαι, απαρ. αορ. *ἀ΄ του σπένδω· σπείσασκε*, Επικ. *γ΄ ενικ.*

σπεκουλάτωρ, -ορος, ὁ, Λατ. *speculator*, ένας από τους σωματοφύλακες, σε Κ.Δ.

σπένδω, Επικ. *β΄ ενικ. σπένδησθα*: Ἰων. παρατ. *σπένδεσκον*: μέλ. *σπείσω*, αόρ. *ἀ΄ ἔσπεισα*, Επικ. *σπεῖσα*, Ἰων. *γ΄ ενικ. σπείσασκε*: παρακ. *ἔσπεικα* — Μέσ., αόρ. *ἀ΄ ἔσπεισάμην*, Επικ. *ἀ΄ πληθ. υποτ. σπείσομεν* ἀντί *σπείσωμεν* — Παθ., αόρ. *ἀ΄ ἔσπείσθην*: παρακ. *ἔσπειςμαι* (που χρησιμ. τόσο με Μέσ. όσο και Παθ. σημασία)· **I. 1.** *χύνω κρασί από το ποτήρι μου πριν πιω ως προσφορά στους θεούς*, Λατ. *libare*, σε Όμηρ.: *σπένδων οἶνον*, χύνω κρασί από το ποτήρι μου, σε Όμηρ.: *λοιβάς*, σε Σοφ.: *σπονδάς, χοάς*, σε Ευρ.: *ελλειπτ., σπένδω ἀγαθοῦ δαίμονος* (ενν. *σπονδήν*), προσφέρω σπονδή προς τιμήν μιας ευμενούς θεότητας, σε Αριστοφ.: *σπανίως με δοτ. πράγμ., ὕδατι σπένδω*, προσφέρω σπονδή με νερό, σε Ομήρ. Οδ.: στην Κ.Δ. η Παθ. χρησιμ. μεταφορικά για ένα πρόσωπο, *σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ*, προσφέρομαι ως σπονδή κατά τη θυσία. **2.** *λέγεται χωρίς καμία θρησκευτική σημασία, χύνω κάποιο υγρό*, σε Ηρόδ., Ξεν. κ.λπ. **II.** Μέσ., *κάνω σπονδές από κοινού με κάποιον άλλο και, καθώς αυτό ήταν έθιμο κατά τη συνομολόγηση συνθηκών, συνομολογώ συνθήκη, συνάπτω ειρήνη, συνθηκολογώ*, σε Ηρόδ., Αριστοφ. κ.λπ.: *σπένδεσθαί τινι*, συνομολογώ ειρήνη με κάποιον, σε Ευρ. κ.λπ.: *ομοίως, σπένδω πρὸς τινα*, σε Θουκ. κ.λπ.: *σπένδεσθαι τῇ πρεσβείᾳ*, υπόσχομαι ασφάλεια στα μέλη της πρεσβείας, σε Αισχίν.: *με αιτ., εἰρήνην σπείσάμενοι Λακεδαιμονίοισι*, αφού συνήψαν και καθιέρωσαν με σπονδές ειρήνη με τους Λακεδαιμονίους, σε Ηρόδ.: *ἔσπείσθαι νεῖκος*, κατευνάζω μια διαμάχη, σε Ευρ.: *σπένδω ἀναίρεσιν τοῖς νεκροῖς*, επιτυγχάνω ανακωχή για την ανακομιδή των νεκρών, σε Θουκ. — Παθ., λέγεται για συνθήκη, επιτυγχάνω, συνομολογώ συνθήκη, στον ίδ.

σπέος, Επικ. **σπειός**, τό, σπηλιά, σπήλαιο, άντρο, λημέρι, σε Όμηρ.· ως προς τον τύπο *σπέος*, ο Όμηρ. χρησιμ. μόνον ονομ. και αιτ. ενικ., με Επικ. δοτ.

σπήι· ως προς τον τύπο *σπειός*, αιτ. ενικ., γεν. *σπειούς*, δοτ. πληθ. *σπέσσι* και *σπήεσσι*· γεν. πληθ. *σπειών*, σε Όμηρ. Ύμν.

σπέρμα, **-ατος**, τό (**σπείρω**), αυτό που σπείρεται, σπέρμα, σπόρος, κόκκος· **I.**

1. σπόρος των φυτών, σε Ησίοδ., Ηρόδ., Αττ.· επίσης, λέγεται για το σπέρμα των ζώων, σε Πίνδ., Ευρ. **2.** μεταφ., λέγεται για το σπέρμα, την προέλευση, την πρώτη αρχή, το αρχικό σημείο οποιουδήποτε πράγματος, *σπέρμα πυρός*, σε Όμηρ. Οδ.· *φλογός*, σε Πίνδ.· *κακῶν*, σε Δημ. **II. 1.** σπέρμα, γόνος, γένος, απόγονοι, σε Τραγ. κ.λπ. **2.** φυλή, καταγωγή, γενιά, στο ίδ.

σπερμαίνω, μέλ. -*ἄνῶ*, σπέρνω, γονιμοποιώ· γεννώ, παιδοποιώ, τεκνοποιώ, σε Ησίοδ.

σπερμολογία, ή, φλυαρία, αδολεσχία, φημολογία, σε Πλούτ.

σπερμο-λόγος, **-ον** (**λέγω**), **I.** αυτός που συλλέγει, μαζεύει σπόρους, λέγεται για πουλιά που τρέφονται με σπόρους, σε Πλούτ. **II.** μεταφ., αυτός που συλλέγει ό,τι πληροφορία ακούει, φλύαρος, κουτσομπόλης, σε Δημ., Κ.Δ.

σπερμο-φόρος, **-ον** (**φέρω**), αυτός που φέρει, που έχει σπέρμα, σε Ανθ.

Σπερχειός, ό, ο Σπερχειός, δηλ. Ορμητικός (από *σπέρχω*), ποταμός της Θεσσαλίας, σε Όμηρ. Ιλ.

σπερχνός, **-ή**, **-όν**, ταχύς, ορμητικός, σφοδρός, βίαιος, εσπευσμένος, σε Ησίοδ., Αισχύλ.

σπέρχω, Ενεργ. μόνο σε ενεστ. και παρατ. — Παθ., *μτχ.* αορ. *α΄ σπερχθείς*· **I.**

1. θέτω σε γρήγορη κίνηση — Παθ., *βιάζομαι* να κάνω κάτι, επισπεύδω, επιταχύνω, με *απαρ.*, σε Όμηρ. Ιλ.· *σπέρχω έρετμοίς*, είμαι βιαστικός με τα κουπιά, κωπηλατώ με βιασύνη, σε Όμηρ. Οδ.· *μτχ. σπερχόμενος* ως επίρρ., με ταχύτητα, με σπουδή, βιαστικά, σε Όμηρ., Ευρ. **2.** μεταφ., είμαι βιαστικός κι οργισμένος, σε Όμηρ. Ιλ., Ηρόδ.· *μη σπέρχου*, μη βιάζεσαι να οργιστείς, σε Ευρ. **II.** *αμτβ.* = Παθ., *ότε σπέρχουσιν ἄελλαι*, όταν ξεσπούν ορμητικές καταιγίδες, σε Όμηρ.

σπές, **σπέτε**, β΄ ενικ. και πληθ. προστ. αορ. β΄ του *εἶπον*.

σπέσθαι, *απαρ.* αορ. β΄ του *έπομαι*.

σπέσσι, δοτ. πληθ. του *σπέος*.

σπεύδω, Επικ. *απαρ. σπενδέμεν*· μέλ. *σπεύσω*, *αόρ. α΄ έσπευσα*, Επικ. *σπεῦσα*, Επικ. *α΄* πληθ. *υποτ. σπεύσομεν* αντί *σπεύσωμεν*· *παρακ. έσπευκα* — Μέσ., μέλ. *σπεύσομαι* — Παθ., *παρακ. έσπευσμαι*· **I. 1.** *μτβ.*, θέτω σε κίνηση, επισπεύδω, επιταχύνω, κατεπείγω, σε Όμηρ. κ.λπ.· επίσης, αναζητώ με προθυμία, αγωνίζομαι, προσπαθώ για κάτι, σε Θέογν.· *εκτελώ* κάτι με ζήλο, επισπεύδω ή επιταχύνω, σε Σοφ. κ.λπ.· ομοίως στη Μέσ., σε Αισχύλ. — Παθ., είμαι εσπευσμένος, βιαστικός, επείγομαι, βιάζομαι, σε Ηρόδ. **2.** με αιτ. και *απαρ.*, *σπεύσατε Τεῦκρον μολεῖν*, πιάστε τον να έλθει γρήγορα, σε Σοφ. **II. 1.** *αμτβ.*, σπεύδω, βιάζομαι, προσπαθώ, αγωνίζομαι με προθυμία ή με αδημονία, σε Όμηρ. Ιλ., Αττ.· *ώς σὺ σπεύδεις*, όπως εσύ επιμένεις, ερίζεις, σε Πλάτ.· *μτχ. σπεύδων* ως επίρρ., βιαστικά, βεβιασμένα, πρόθυμα, σε Όμηρ. Ιλ., Αισχύλ. **2.** με *απαρ.*, είμαι πρόθυμος να κάνω κάτι, σε Ησίοδ., Ηρόδ. κ.λπ.· ομοίως στη Μέσ., *σπενδόμεναι ἄφελειν*, σε Αισχύλ. **3.** με αιτ. πράγμ. και *απαρ.*, είμαι πρόθυμος, αδημονώ να..., σε Ηρόδ., Ξεν.

σπήϊ, Επικ. δοτ. του *σπέος*· *σπήεσσι*, πληθ.

σπήλαιον, τό (**σπέος**), σπήλαιο, σπηλιά, άντρο, λημέρι, σε Πλάτ.

σπηλαι-ώδης, **-ες** (**είδος**), αυτός που μοιάζει με σπηλιά, σε Πλάτ.

σπίδης, -ές, γεν. -έος, πλατύς, ευρύς, εκτεταμένος· *διὰ σπιδέος πεδίοιο*, σε Ομήρ. Ιλ. (δεν απαντά πουθενά αλλού· άγν. προέλ.).

σπιθαμή, ή, άνοιγμα που μπορεί κάποιος να ορίσει με τη βοήθεια αντίχειρα και μικρού δακτύλου, σπιθαμή, παλάμη, Λατ. *dodrans*, περίπου 7 1/2 ίντσες, σε Ηρόδ., Πλάτ. (αμφίβ. προέλ.).

σπίλαδ-ώδης, -ες (είδος), αυτός που μοιάζει με βράχο, βραχώδης, σε Στράβ.

σπίλας, -άδος, ή, βράχος πάνω στον οποίο χτυπούν τα κύματα της θάλασσας, χείλος βράχου, ξέρα, σκόπελος, σε Ομήρ. Οδ.· γενικά, πλάκα, σε Σοφ.

σπίλος[ι], ό, κηλίδα, λεκές, στίγμα, ρύπος, ελάττωμα, μίasma, σε Κ.Δ.

σπίλώω, μέλ. -ώσω, κηλιδώνω, στιγματίζω, μολύνω, ρυπαίνω, ντροπιάζω, σε Κ.Δ. — Παθ. *μτχ. παρακ. έσπιλωμένος*, στο ίδ.

σπινθήρις, -ίδος, ή, = *σπινθήρ*, σπίθα, σπινθήρας, σε Ομηρ. Ύμν.

σπινθήρ, -ήρος, ό, σπίθα, σπινθηρισμός, Λατ. *scintilla*, σε Ομήρ. Ιλ., Αριστοφ.

σπίνος, ό, μικρό πτηνό του γένους *Fringilla spinus*, σπίνος, καρδερίνα, κριθολόγος, σε Αριστοφ.

σπλαγγχεύω, μέλ. — *σω*· **I.** τρώγω τα εντόστια (*σπλάγχνα*) του ζώου που μόλις θυσιάστηκε, σε Αριστοφ. **II.** προφητεύω από την εξέταση των σπλάγχων θυσιασμένου ζώου, σε Στράβ.

σπλαγγνίζομαι, αποθ., αισθάνομαι συμπόνοια, οίκτο, ψυχοπονώ, σε Κ.Δ.

σπλάγχνον, τό, κατά κανόνα στον πληθ. *σπλάγχνα*· **I. 1.** εντόστια, ιδίως τα *viscera thoracis*, δηλ. καρδιά, πνεύμονες, συκώτι, νεφροί, τα οποία στις θυσίες φυλάσσονταν και τα έτρωγαν αυτοί που προσέφεραν τη θυσία, σε Όμηρ.

κ.λπ.· απ' όπου, ευωχία που ακολουθούσε τη θυσία, Λατ. *visceratio*, σε Αριστοφ.· χρησιμοποιούνταν επίσης στη μαντική τέχνη, σε Αισχύλ. κ.λπ. **2.** οποιοδήποτε τμήμα των εντοσθίων, μήτρα, σε Πίνδ., Σοφ.· ομοίως στον ενικ., σε Αισχύλ. **II.** μεταφ., όπως η καρδιά, η έδρα των αισθημάτων, των επιθυμιών και των διαθέσεων μας, στον ίδ., σε Ευρ. κ.λπ.· ομοίως στον ενικ., σε Σοφ., Ευρ.· *άνδρως σπλάγχνον έκμαθεΐν*, μαθαίνω την εσώτερη, την αληθινή φύση ενός ανθρώπου, σε Ευρ. (αμφίβ. προέλ.)

σπλήν, ό, γεν. *σπληνός*, σπλήνα, αδένas πάνω απ' το νεφρό, σε Ηρόδ.

σπογγιά, ή, = *σπόγγος*, σφουγγάρι, σπόγγος, σε Αριστοφ.

σπογγίζω, μέλ. -ίσω (*σπόγγος*), σκουπίζω με σφουγγάρι, σφουγγίζω, σε Δημ.

σπογγίον, τό, υποκορ. του *σπόγγος*, σε Αριστοφ.

σπόγγος και σφόγγος, ό, σφουγγάρι, σε Όμηρ. κ.λπ.

σποδ-εύνης, -ου, ό (εύνή), αυτός που κοιμάται πάνω στις στάχτες, σε Ανθ.

σποδέω, μέλ. -ήσω, τρίβω, κοπανίζω, μεταβάλλω σε σκόνη, συνθλίβω, συντρίβω, σε Αριστοφ. — Παθ., *σποδούμενα νιβάδι*, με δέρνει ο χιονιάς, σε Ευρ.· *πρὸς πέτρας σποδούμενος*, αυτός που ρίχνεται, εκσφενδονίζεται στα βράχια, στον ίδ.· *απόλ., στρατὸς κακῶς σποδούμενος*, που τον μεταχειρίζονται με σκληρότητα, που είναι σε κακή κατάσταση, σε Αισχύλ. (αμφίβ. προέλ.).

σποδιά, Ιων. -ιή, ή (σποδός)· **I.** σωρός από στάχτες, στάχτες, τέφρα, χόβολη, σε Ομήρ. Οδ., Ευρ. **II.** μεταφ. = *σποδός* III, σε Ανθ.

σποδίζω, Αττ. μέλ. -ιώ (*σποδός*), ψήνω ή φουρνίζω μέσα στις στάχτες, ψήνω στη χόβολη, καθουρντίζω, αποτεφρώνω, κατακαίω, μεταβάλλω σε στάχτες, σε Αριστοφ., Πλάτ.

σποδόομαι, Παθ., κατακαίγομαι, γίνομαι στάχτη, αποτεφρώνομαι, σε Ανθ.

σποδός, ή, I. στάχτη από καμμένο ξύλο, χόβολη, και γενικά στάχτες, σε Ομήρ. Οδ., Ηρόδ., Αττ.· στάχτες από καύση νεκρού, σε Αισχύλ., Σοφ. κ.λπ.

Π. σκόνη, κονιαρτός, σε Ηρόδ. **ΙΙΙ.** μεταφ., *σποδός κυλίκων*, λέγεται για ηλικιωμένη γυναίκα που αρέσκειται στη μέθη, «σφουγγάρι», σε Ανθ.

σπολάς, -άδος, ἤ, Αιολ. αντί *στολή*, δερμάτινο ένδυμα, στρατιωτικός μανδύας από κατεργασμένο δέρμα, χλαίνη, δερμάτινο χιτώνιο, σε Αριστοφ., Ξεν.

σπόμενος, μτχ. Μέσ. αορ. β' του *έπομαι*.

σπονδαρχία, ἤ, έναρξη σπονδής, ιερής τελετής, το δικαίωμα του να κηρύσσει κάποιος την έναρξη της σπονδής, σε Ηρόδ.

σπόνδ-αρχος, -ον (ἄρχω), αυτός που τελεί την έναρξη της σπονδής.

σπονδεῖος, -α, -ον, αυτός που χρησιμοποιείται κατά τη σπονδή· *σπονδεῖος* (ενν. πούς), *ό*, λέγεται στη μετρική, σπονδεῖος, μετρικός πόδας που αποτελείται από δύο μακρές συλλαβές· το κατάλληλο μέτρο για τις αργές μελωδίες που ερμηνεύονταν κατά τις σπονδές, συνθήκες (*σπονδαί*).

σπονδή, ἤ (σπένδω), **I.** προσφορά ποτού, δηλ. κρασί που έχυναν πριν πιουν οι αρχαίοι προς τιμή των θεών, Λατ. *libatio*, σε Ησίοδ., Ηρόδ.· *σπονδάς θεοῖς λείβειν, σπένδειν*, σε Αισχύλ., Ευρ. **II. 1.** στον πληθ. οι *σπονδαί* ήταν επίσημη συνθήκη ή εκχειρία (διότι οι επίσημες προσφορές ποτού γίνονταν με την επίτευξη των συνθηκών)· *σπονδαί ἄκρητοι*, συνθήκη που επικυρώνεται χύνοντας κρασί που δεν ήταν αναμειγμένο με νερό, σε Ομήρ. Ιλ.· *αἱ Λακεδαιμονίων σπονδαί*, η ανακωχή μ' αυτούς, σε Θουκ.· *σπονδάς παραδιδόναι*, σε Αριστοφ.· *δέχεσθαι*, σε Θουκ.· *τυχεῖν*, σε Ξεν.· *σπονδάς ποιῆσθαί τινι*, συνάπτω συνθήκη με κάποιον, σε Ηρόδ.· *πρός τινα*, σε Αριστοφ.· *σπονδάς τέμνειν* (όπως το *όρκια τέμνειν*), σε Ευρ.· *σπονδάς ἄγειν προς τινας*, σε Θουκ. **2.** *αἱ Ὀλυμπικαί σπονδαί*, επίσημη ανακωχή ή εκχειρία κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων, στον ίδ. **3.** ανακωχή καθ' εαυτήν, το κείμενό της, *εἴρηται ἐν ταῖς σπονδαῖς*, στον ίδ.

σπονδῆτις, -ιδος, θηλ. επίθ., αυτή που προσφέρει σπονδή, σε Ανθ.

σπονδο-φόρος, ὁ (φέρω), **I.** αυτός που φέρνει προτάσεις για συνθήκη ή συμφωνία ειρήνης (*σπονδαί*), σε Αριστοφ. **II.** κήρυκας ή αξιωματούχος που δημοσιοποιούσε τις ιερές σπονδές (*σπονδαί*), την εκχειρία για τους Ολυμπιακούς και τους άλλους αθλητικούς αγώνες, σε Πίνδ. κ.λπ.

σπονδύλη, σπόνδῦλος, βλ. [σφονδ-](#).

σπορά, ἤ (σπείρω), **I. 1.** σπορά, σε Πλάτ.· λέγεται για παιδιά, γενιά, καταγωγή, γόνος, σπόρος, σε Αισχύλ., Σοφ. **2.** καιρός σποράς, σε Ευρ. **II.** σπόρος που έχει σπαρεί, στον ίδ.· λέγεται για πρόσωπα, γενιά, απόγονοι, σε Σοφ.· γενικά, *θῆλος σπορά*, θηλυκό γένος, σε Ευρ.

σποράδην[ἄ], επίρρ., σποραδικά, εδώ κι εκεί, σκόρπια, Λατ. *sparsim*, σε Θουκ., Πλάτ.· περιστασιακά, τυχαία, συμπτωματικά, σε Ανθ.

σποράδικός, -ή, -όν, διασκορπισμένος, διάσπαρτος· *τὰ σποραδικὰ ζῶα*, αντίθ. προς *τὰ ἀγελαῖα* (αυτά που πηγαίνουν κοπαδιαστά), σε Αριστ.

σποραῖος, -α, -ον, = *σπόριμος*· *σποραῖα, τά*, σπόροι, σε Βάβρ.

σποράς, -άδος, ὁ, ἤ (σπείρω), κατά κανόνα στον πληθ., διασκορπισμένος, διεσπαρμένος, διάσπαρτος, σκόρπιος, σε Ηρόδ., Θουκ.· λέγεται για ανθρώπους, *σποράδες ῥέκουν*, δηλ. όχι σε κοινότητες, σε Αριστ.· *αἱ Σποράδες* (ενν. νῆσοι), νησιά απέναντι από τη δυτική ακτή της Μικράς Ασίας, σε αντίθ. προς το *αἱ Κυκλάδες*, σε Στράβ.

σπορητός, -οῦ, ὁ (σπορά), **1.** σπαρμένα σιτηρά, σιτηρά που φύονται, σε Αισχύλ. **2.** η σπορά σιτηρών, σε Ξεν.

σπόριμος, -ον (σπείρω), αυτός που έχει σπαρεί, αυτός τον οποίον μπορεί κάποιος να σπείρει, κατάλληλος για σπορά, σε Ξεν., Θεόκρ.· *τὰ σπόριμα*,

αγροί που είναι σπαρμένοι με σιτηρά, σε Κ.Δ.· *μέτρον σπόριμον*, μέτρο για τους κόκκους σιτηρών που προορίζονται για σπορά, σε Ανθ.

σπόρος, ό (σπείρω), I. 1. πράξη, ενέργεια της σποράς, σπορά, σε Ηρόδ., Ξεν. κ.λπ. **2.** εποχή σποράς, σε Ξεν., Θεόκρ. **II. 1.** σπόρος, σε Θεόκρ. **2.** παραγωγή, γέννημα, καρποί, συγκομιδή, σοδειά, σε Ηρόδ., Σοφ.

σπόρω, Δωρ. γεν. του *σπόρος*.

σπού, στη Σκυθική λέξη, μάτι, σε Ηρόδ.

σπουδάζω, μέλ. -*άσομαι*, αόρ. *α' έσπούδασα*, παρακ. *έσπούδακα* — Παθ., αόρ. *α' έσπουδάσθην*, παρακ. *έσπούδασμαι*. **I.** αμτβ., σπεύδω, επείγομαι. **1.** λέγεται για πράγματα, είμαι απασχολημένος, καταγίνομαι, ασχολούμαι, είμαι πρόθυμος, επιμελούμαι, διακατέχομαι από ζήλο, επιδεικνύω θέρη να κάνω κάτι, με απαρ., σε Σοφ. κ.λπ.· επίσης, *σπουδάζω περί τινος ή τι*, σε Ξεν., Πλάτ.· *είς ή προς τι*, σε Δημ.· *έπί τινι*, σε Ξεν. **2.** λέγεται για πρόσωπα, *σπουδάζω προς τινα*, είμαι απασχολημένος με κάποιον, σε Πλάτ.· *σπουδάζω περί τινα*, είμαι ανήσυχος, ενδιαφέρομαι για την επιτυχία του, ενεργώ για χάρη κάποιου, σε Ξεν.· *ύπέρ τινος*, σε Δημ. **3.** απόλ. είμαι σπουδαίος, σοβαρός, σε Αριστοφ. κ.λπ.· *έσπουδακότι προσώπω*, έχοντας σοβαρή έκφραση, σε Ξεν. **II.** μτβ.· **1.** με αιτ. πράγμ., κάνω οτιδήποτε βιαστικά ή πρόθυμα, προθυμοποιούμαι, φιλοτιμούμαι, σε Ευρ., Πλάτ. κ.λπ. — Παθ., επιδιώκομαι με ζήλο, σε Ευρ. κ.λπ.· ιδίως, σε μτχ. παρακ., σοβαρός, σημαντικός, σε Πλάτ. κ.λπ. **2.** Παθ., λέγεται επίσης, για πρόσωπα, αντιμετωπίζομαι με σεβασμό, είμαι σεβαστός, σε Αριστ. κ.λπ.

σπουδαιο-λογέω, μέλ. -*ήσω (λέγω)*, μιλά σοβαρά, πραγματεύομαι σοβαρά ζητήματα, σε Ξεν.· ομοίως στη Μέσ., στον ίδ. — Παθ., αντιμετωπίζομαι με σοβαρότητα, συζητώ σοβαρά, στον ίδ.

σπουδαίος, -α, -ον (σπουδή), I. 1. λέγεται για πρόσωπα, σοβαρός, αυτός που φέρεται με σπουδαιότητα, σε Ξεν.· ενεργητικός, ένθερμος, ζηλωτής, σε Πλούτ. **2.** καλός, χρηστός, αυτός που υπερέχει στο είδος του ή στο επάγγελμά του, σε Ηρόδ., Πλάτ.· *σπουδαίος την τέχνην*, σε Ξεν. **3.** λέγεται για άντρες που έχουν ιδιαίτερη προσωπικότητα και σπουδαιότητα, στον ίδ. **4.** με ηθική έννοια, καλός, χρηστός, δίκαιος, ηθικός, αγαθός, σε αντίθ. προς το *πονηρός*, στον ίδ. **II. 1.** λέγεται για πράγματα, αυτός που αξίζει την προσοχή κάποιου, αξιόλογος, αξιοσημείωτος, σοβαρός, σημαντικός, σε Θεόγν., Ηρόδ., Αττ. **2.** καλός στο είδος του, αυτός που υπερέχει, σε Ηρόδ. κ.λπ. **III.** επίρρ., *σπουδαίως*, σοβαρά, επιμελώς, σε βάθος, με σπουδαιότητα, καλά, σε Ξεν. κ.λπ.· συγκρ. -*ότερον*, στον ίδ.· υπερθ. -*ότατα*, πολύ προσεκτικά, με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, σε Ηρόδ. Υπάρχουν επίσης ανώμ. συγκρ. και υπερθ. *σπουδαι-έστερος, -έστατος*.

σπουδ-άρχης, -ου, ό (άρχω), αυτός που ενεργεί δυναμικά, που πασχίζει να καταλάβει δημόσιο αξίωμα, θεσιθήρας, σε Ξεν.

σπουδαρχία, ή, υπερβολική προθυμία για την κατάληψη δημοσίου αξιώματος, θεσιθηρία, Λατ. *ambitus*, σε Πλούτ.

σπουδαρχιάω, ενεργώ, πασχίζω για την κατάληψη δημοσίου αξιώματος, θεσιθηρώ, σε Αριστ.

σπουδαρχίδης, -ου, ό, κωμ. πατρωνυμ. του *σπουδάρχης*, γιος του θεσιθήρα, μικρός θεσιθήρας, σε Αριστοφ.

σπούδασμα, -ατος, τό (σπουδάζω), αντικείμενο ή εργασία που επιτελείται με ζήλο, επιδίωξη, προσπάθεια, μέλημα, έργο, σε Πλάτ.

σπουδαστέος, -α, -ον, ρημ. επίθ. του σπουδάζω· **I.** αυτός τον οποίο κάποιος πρέπει να επιδιώκει με ζήλο, άξιος σπουδής, σε Ξεν. **II.** σπουδαστέον, πρέπει κάποιος να δειχτεί πρόθυμος, δραστήριος, πρέπει να σπεύσει, σε Ευρ. κ.λπ.

σπουδαστής, -οῦ, ὁ (σπουδάζω), αυτός που επιθυμεί το καλό του άλλου, υποστηρικτής, θιασώτης, οπαδός, Λατ. fautor, σε Πλάτ.

σπουδαστικός, -ή, -όν, αυτός που επιδεικνύει ζήλο, πρόθυμος, σοβαρός, επιμελής, σε Πλάτ.

σπουδαστός, -ή, -όν (σπουδάζω), αυτός που αξίζει να επιζητηθεί με προθυμία ή να δοκιμαστεί με ζήλο, άξιος σπουδής, σπουδαίος, σημαντικός, σε Πλάτ.

σπουδή, ἡ (σπεύδω), **I.** βιασύνη ή ταχύτητα, σε Ηρόδ. κ.λπ.· ὄκως σπουδῆς ἔχει τις, ανάλογα με την ταχύτητα, ορμή που θα επιδείξει κάποιος, στον ιδ. **II.** ζήλος, μόχθος, κόπος, προσπάθεια, αδημονία, σε Ομήρ. Οδ., Αττ.· σπουδὴν ποιείσθαι, με απαρ., μοχθῶ να κάνω κάτι, αγωνίζομαι, κοπιάζω, σε Ηρόδ.· με γεν., σπουδὴν τινος ποιήσασθαι, επιδεικνύω μεγάλη προθυμία για κάτι, προθυμοποιούμαι, φιλοτιμούμαι, στον ιδ.· ομοίως, σπουδὴν ἔχειν τινός ἢ εἶς τι, σε Ευρ.· σπουδῆ ὄπλων, με μεγάλη επιμέλεια, φροντίδα, μέριμνα, στα όπλα, σε Θουκ.· στον πληθ., επίμονες προσπάθειες, σε Ηρόδ., Ευρ.· επίσης, φατριαστικά αισθήματα, αντιζηλίες, αντιπαλότητες, σε Ηρόδ., Αριστοφ. **III.**

1. ζήλος, προθυμία, σοβαρότητα, σε Ευρ. κ.λπ. **2.** το αντικείμενο της προσοχής, σοβαρή ενασχόληση, σε Ευρ. **IV.** δοτ. σπουδῆ ὡς επίρρ.· **1.** με βιασύνη, βιαστικά, σε Ομήρ. Οδ., Ηρόδ., Αττ. **2.** με μεγάλη προσπάθεια, με δυσκολία, μόλις και, σχεδόν, σπανίως, σε Όμηρ. **3.** με προθυμία, με σοβαρότητα, επειγόντως, σε Ομήρ. Ιλ.· μετὰ σπονδῆς, σε Ξεν.

σπῦράς, Αττ. **σφυράς, -άδος, ἡ**, σβώλος κοπριάς, όπως αυτής των προβάτων και των κατσικιών· πληθ., κοπριά, καβαλίνα προβάτου ή κατσίκας, σε Αριστοφ.

σπῦρίδιον[ι], τό, υποκορ. του σπυρίς, σε Αριστοφ.

σπῦρίς, -ίδος, ἡ, μεγάλο καλάθι, κοφίνι (βλ. [κόφινος](#)), πανέρι, σε Ηρόδ., Αριστοφ. κ.λπ. (αμφίβ. προέλ.).

Στάγειρος, ἡ, πόλη της Μακεδονίας, σε Ηρόδ. κ.λπ.· **Σταγειρείτης, ὁ**, αυτός που κατάγεται από τη Στάγειρο, λέγεται για τον Αριστοτέλη.

στάγμα, -ατος, τό (στάζω), σταγόνα, απόσταγμα, σταλαγματιά, σε Αισχύλ.

σταγών, -όνος, ἡ (στάζω), σταγόνα, ρανίδα, στάλα, σε Τραγ.

στάδαϊος, -α, -ον (στάδην), αυτός που στέκει όρθιος ή ευθύς, ολόρθος, στητός, σε Αισχύλ.· σταδαῖα ἔγχη, δόρατα για μάχη εκ του συστάδην, σώμα με σώμα, σε αντίθ. προς αυτά που εξακοντίζονται (πρβλ. [στάδιος I](#)), στον ιδ.

στάδιασμός, -οῦ, ὁ, μέτρηση του μήκους σε στάδια, σε Στράβ.

στάδιεύς, -έως, ὁ, = σταδιοδρόμος, σε Ανθ.

στάδιη, ἡ, βλ. [στάδιος](#).

στάδιοδρομέω, μέλ. -ήσω, τρέχω στο στάδιο, λαμβάνω μέρος σε αγώνα δρόμου, σε Δημ.

στάδιο-δρόμος, ὁ, αθλητής που τρέχει στο στάδιο, δρομέας που διαγωνίζεται για το έπαθλο, σε Σιμων., Αισχίν.

στάδιον[ᾶ], τό, πληθ., στάδια και στάδιοι, ποτέ όμως στάδιος στον ενικ.·

(σπῆναι)· **I.** σταθερή μονάδα μέτρησης του μήκους· ένα στάδιο = 100 ὄργυιαι ή 6 πλέθρα, δηλ. 600 Ελλ. ή 606 3/4 Αγγλ. πόδες, περίπου 1/8 του Ρωμ.

μιλίου, σε Πολύβ.· ἑκατὸν σταδίοισιν ἄριστος, «ο καλύτερος από εκατό μίλια μακριά», μακράν ο καλύτερος, σε Αριστοφ.· πλεῖν ἢ σταδίῳ λαλίστερος, μακράν ο πολυλογάς, στον ιδ. **II.** αγώνας δρόμου (που στους Ολυμπιακούς

Αγώνες είχε μήκος ενός σταδίου), σε Πίνδ. κ.λπ.· *ἀγωνίζεσθαι στάδιον*, τρέχω σε αγώνα δρόμου, σε Ηρόδ.· *στάδιον νικᾶν*, νικώ σε αγώνα δρόμου, σε Ξεν.

στάδιος[ᾶ], -α, -ον (στήναι), **1.** αυτός που στέκει σταθερός, ασάλευτος, στητός· *σταδίη ὑσμίνη*, μάχη εκ του συστάδην, σώμα με σώμα, Λατ. pugna stataria, σε Ομήρ. Ιλ.· *ἐν σταδίῃ* (ενν. *ὑσμίνη*), στο ιδ. **2.** σταθερός, συμπαγής, ισχυρός, άκαμπτος, αλύγιστος, σε Πίνδ.

στάζω, μέλ. *στάζω*, Δωρ. α΄ πληθ. *σταζεῦμες*· αόρ. α΄ ἔσταζα, Επικ. *στάξα*· **I.** λέγεται για πρόσωπα· **1.** με αιτ. πράγμ., σταλάζω, αφήνω να στάξει ή να πέσει σταγόνα-σταγόνα, σε Ομήρ. Ιλ., Αισχύλ. κ.λπ. **2.** με δοτ. πράγμ., *αἷματι*, στάζω, σταλάζω αίμα, σε Αισχύλ.· *στάζων ἰδρῶτι*, σε Σοφ.· σπάνια με γεν., στον ιδ. **II.** αμτβ., λέγεται για πράγματα, σταλάζω, πέφτω σε σταγόνες, στάζω, ρέω στάλα-στάλα, σε Ηρόδ., Σοφ., Ευρ.· μεταφ. *στάζει ἐν ὕπνῳ πόνος*, σε Αισχύλ.

στάθεν, **I.** ποιητ. αντί *ἐστάθησαν*, γ΄ πληθ. Παθ. αορ. α΄ του ἴστημι· αλλά, **II.** *στάθέν*, μτχ. ουδ.

στάθερός, -ά, Ιων. -ή, -όν (στήναι)· **1.** αυτός που μένει στερεός, αμετακίνητος, ασάλευτος· *ἡ σταθερή* (ενν. *γῆ*), στερεή γη, Λατ. terra firma, σε Ανθ.· λέγεται για τη θάλασσα, ήσυχη, ακύμαντη, γαλήνια, στο ιδ. **2.** *σταθερά μεσημβρία*, ακριβώς το μεσημέρι, όταν ο ήλιος μοιάζει να στέκεται ακίνητος στον μεσημβρινό κύκλο, σε Πλάτ. **3.** μεταφ., αμετάβλητος στις αρχές του, σώφρων, συνετός, σε Ανθ.

στάθευτός, -ή, -όν, καμένος, καψαλισμένος, τσουρουφλισμένος, σε Αισχύλ.

στάθεύω, μέλ. -σω, κατακαίω, ψήνω, ξεροψήνω, τηγανίζω, καψαλίζω, σε Αριστοφ.

στάθήσομαι, Παθ. μέλ. του ἴστημι.

στάθι, Δωρ. αντί *στήθι*, προστ. αορ. β΄ του ἴστημι.

σταθμάω, μέλ. -ήσω (*στάθμη*)· **I.** μετρώ με τον κανόνα (χάρακα), σε Ευρ. — Παθ., με Μέσ. μέλ. -ήσομαι, αποτελώ αντικείμενο μέτρησης, υπολογισμού, σε Αριστοφ. **II.** ως αποθ. (βλ. [σταθμός](#)), **1.** εκτιμώ, υπολογίζω την απόσταση ή το μέγεθος χωρίς κανονική μέτρηση, υπολογίζω με το μάτι, σε Ηρόδ., Πλάτ.· μεταφ., υπολογίζω κάτι με βάση κάποια άλλη ιδιότητά του, *τί τινι*, σε Πλάτ.· απόλ., πιθανολογώ, εικάζω, σε Σοφ. **2.** προσάπτω βαρύτητα σε κάτι, το υπερεκτιμώ, σε Πλάτ.

στάθμη, ή (στήναι), **I.** σχοινί ή χάρακας, αλφάδι, γνώμονας με τα οποία μετράει και υπολογίζει ο ξυλουργός, σε Όμηρ., Θέογν.· κανονικά, σπάγκος σημειωμένος με κιμωλία, που διέφερε από τον χάρακα (*κανών*), σε Ξεν. κ.λπ.· παροιμ., *παρά στάθμην*, ακριβώς, δίκαια, κατά κανόνα, Λατ. ad amussim, σε Θέογν.· αλλά σε Αισχύλ., *παράστάθμην*, πέρα από τον κανόνα, πέρα από το μέτρο, άδικα· *κατάστάθμην νοεῖν*, υπολογίζω ορθά, σε Θεόκρ. **II.** σχοινί χτιστών που έφερε στην άκρη του ένα βαρίδι από μολύβι, για να καθορίζει την καθετότητα, νήμα της στάθμης, νήμα της καθέτου, σε Ανθ. **III.** χαραγμένη γραμμή που έθετε το όριο στους αγώνες δρόμου, τέρμα, Λατ. meta, σε Πίνδ., Ευρ. **IV.** μεταφ., νόμος, κανόνας, αρχές· *Υλλίδος στάθμας ἐν νόμοις*, δηλ. σύμφωνα με τους νόμους της Δωρικής αρχής, σε Πίνδ.

σταθμητός, -ή, -όν (σταθμάω), αυτός τον οποίο μπορεί να μετρήσει, να ζυγίσει, να προβλέψει κάποιος, σε Πλάτ.

σταθμόνδε, επίρρ., προς τον στάβλο, προς το κατάλυμα, σε Ομήρ. Οδ.

σταθμός, ό, πληθ. *σταθμοί*, αλλά στην Αττ. επίσης *σταθμά (στήναι)*· **I. 1.** κατάλυμα που προορίζεται για την παραμονή ζώων, Λατ. stabulum, στάβλος, σtάνη, μαντρί, σε Ομήρ. Ιλ.· χοιροστάσιο, σε Ομήρ. Οδ.· λέγεται για

ανθρώπους, κατοικία, τόπος διαμονής, σε Ησίοδ., Σοφ. **2.** παραπήγματα, καταλύματα για ταξιδιώτες ή στρατιώτες, Λατ. *statio*, σε Ξεν. **3.** στην Περσία, *σταθμοί* ονομάζονταν οικήματα κατά μήκος της βασιλικής οδού, όπου αναπαυόταν ο βασιλιάς κατά τις περιοδείες του, σε Ηρόδ.· *απ' όπου, διαδρομή ή πορεία που διαρκεί μία ημέρα, που ισοδυναμούσε περίπου με πέντε παρασάγγες ή δεκαπέντε μίλια, στον ιδ., σε Ξεν. 4. όπως το Λατ. *statio*, σταθμός για τα πλοία, ναύσταθμος, σε Ευρ. **II.** ο όρθιος στύλος, δοκάρι που υποβασιτάζει τη στέγη, κολόνα, σε Ομήρ. Οδ.· *παραστάδα της πόρτας, ιδίως στον πληθ., σε Όμηρ., Αττ. III. 1.* ζυγαριά, σε Αριστοφ., Ομήρ. *Ιλ.· ἰσῆσι σταθμῶ τι πρὸς τι, ζυγίζω κάτι σε σχέση με κάτι άλλο, σε Ηρόδ. 2.* βάρος, βαρίδι, ζύγι· *σταθμὸν ἔχειν τάλαντον, ζυγίζω ένα τάλαντο, σε Ηρόδ.· ἀπόλ. σε αιτ., ἴσασταθμὸν, ισοδύναμα ως προς το βάρος, στο ιδ.· ἡμιπλίνθια σταθμὸν διτάλαντα, κατά το βάρος ἴσοι με δύο τάλαντα, στον ιδ.· στον πληθ., ζύγια, βάρη, σε Ευρ. κ.λπ.**

σταθμῶω, ο Μέσ. αόρ. *α' σταθμώσασθαι = σταθμήσασθαι* (βλ. [σταθμάω II](#)), διαμορφώνω εκτίμηση, κάνω υπολογισμό, σταθμίζω, κρίνω ή συμπεραίνω με βάση κάτι ή από κάτι, σε Ηρόδ.

σταίην, ευκτ. αορ. β' του *ἴστημι*.

σταῖμεν, σταῖτε, σταῖεν, Αττ. αντί *σταίημεν, σταίητε, σταίησαν*, ευκτ. πληθ. αορ. β' του *ἴστημι*.

σταῖς ή σταῖς, τό, γεν. *σταιτός*, αλεύρι από σίκαλη αναμεμιγμένο με νερό και ζυμωμένο, ζύμη, ζυμάρι, σε Ηρόδ.

σταίτινος, -η, -ον, αυτός που είναι παρασκευασμένος από αλεύρι ή ζύμη σικάλεως, σε Ηρόδ., Πλούτ.

στακτός, -ή, -όν (στάζω), αυτός που ρέει αργά σε σταγόνες, που στάζει, που σταλάζει, που αποστάζει, ρευστός, αποσταγμένος, διυλισμένος, σε Αριστοφ.

στάλα, Δωρ. αντί *στήλη*.

στάλαγμα, τό, υγρό που πέφτει σε σταγόνες, σταγόνα, απόσταγμα, σε Αισχύλ., Σοφ.

στάλαγμός, ό (σταλάσσω), στάξιμο, στάλαξη, σταγόνα, σε Αισχύλ., Ευρ.· *σταλαγμὸς εἰρήνης*, ύστατη ελπίδα για ειρήνευση, σε Αριστοφ.

στάλάσσω, μέλ. -ζω, **I.** αφήνω κάτι να στάξει, *δάκρυ*, σε Ευρ. **II.** αμτβ., λέγεται για πράγματα, στάζω, πέφτω σε σταγόνες, αποστάζω, στον ιδ.· με σύστ. αιτ., *σῆλάσσω φόνον*, στάζω αίμα, στον ιδ. (συγγενές προς το *στάζω*).

στάλάω, = *σταλάσσω*, στάζω, αφήνω κάτι να στάξει, *δάκρυ*, σε Ανθ.

στάληναι, απαρ. Παθ. αορ. β' του *στέλλω*.

στάλιξ, -ῖκος, ή (στάληναι), πάσαλλος στον οποίο προσδένονται τα δίχτυα, σε Ξεν., Θεόκρ.

σταλίτις, Δωρ. αντί *στηλίτις*.

στάλ-ουργός, -όν, Δωρ. αντί *στηλ-* (*εργω), αυτός που έχει *στήλη* ή επιτύμβιο λίθο, σε Ανθ.

στάμεν, Δωρ. αντί *στήναι*, απαρ. αορ. β' του *ἴστημι*.

στάμινες, οί, Επικ. δοτ. πληθ. *στάμινεσσι (στήναι)*· πλευρά του πλοίου, που υψώνονται υποστηριζόμενα από την καρίνα, Λατ. *statumina*, σε Ομήρ. Οδ.

σταμνίον, τό, υποκορ. του *στάμνος*, μικρή στάμνα που προορίζεται για κρασί, σε Αριστοφ.

στάμνος, ό και ή (στήναι), πήλινο αγγείο που χρησιμεύει στη μετάγγιση, στο «τράβηγμα» του κρασιού, σε Αριστοφ.· πρβλ. [ἀμφορεύς](#).

σῆν, 1. Αιολ., γ' πληθ. αορ. β' του *ἴστημι*. **2.** ουδ. μτχ. αορ. β'.

σταζεῦμες, Δωρ. αντί *στάζομεν*, α' πληθ. μέλ. του *στάζω*.

στάς, στᾶσα, στάν, μτχ. αορ. β' του ἴστημι.

στᾶσιάζω, μέλ. -άσω (στάσις)· **I. 1.** αμτβ., εξεγείρομαι, επαναστατώ, ξεσηκώνομαι, αποστατώ, *τινί*, εναντίον κάποιου, σε Ηρόδ., Ξεν. κ.λπ.· *πρός τινα*, σε Ξεν. **2.** στις ελληνικές πόλεις, σχηματίζω φατρία ή πολιτική παράταξη, εξεγείρω, απειθαρχώ, δίσταμαι, φιλονεικώ, σε Ηρόδ. κ.λπ. **3.** λέγεται για τις ίδιες τις πόλεις, διχογνωμώ, σπαράζομαι από εσωτερικές, έριδες, σε Αριστοφ., Θουκ. κ.λπ. **II.** μτβ., υποκινώ σε στάση, σπέρνω τη σύγχυση, κάνω άνω κάτω, *την πόλιν*, σε Λυσ. κ.λπ.

στάσιαστικός, -ή, -όν, αυτός που ανήκει σε στασιασμό ή είναι ικανός για στάση ή εξέγερση, στασιαστικός, επαναστατικός, αντάρτικος, σε Πλάτ. κ.λπ.· *στασιαστικῶς ἔχειν*, διάκειμαι ευνοϊκά απέναντι σε ενδεχόμενη στάση, σε Δημ.

στάσιμος, -ον (στάσις)· **I. 1.** σταθερός, ακίνητος· λέγεται για νερό, στάσιμο, ελώδες, σε Ξεν. **2.** σταθερός, αμετακίνητος, συμπαγής, ευσταθής, στερεός, σε Πλάτ.· λέγεται για ανθρώπους, ευσταθής, σταθερός, ακλόνητος, αμετακίνητος, Λατ. *constans*, στον ίδ.· ομοίως για μουσική, σε Αριστ. **II.** *στάσιμον* (με ή χωρίς το μέλος), στην Τραγωδία, συνεχές —χωρίς διακοπή από διαλόγους— άσμα που έψαλλε ο Χορός, που πιθ. ονομάστηκε έτσι επειδή ερμηνευόταν μόλις ο Χορός είχε λάβει τη θέση του (στάσις) στην ορχήστρα.

στάσις[ᾶ], -εως, ή (στήναι), **I. 1.** το να στέκεται κάποιος, τρόπος με τον οποίο στέκεται, τοποθέτηση, στήσιμο, σε Αισχύλ., Πλάτ. **2.** θέση, τοποθέτηση, στήσιμο, στάθμευση, ακινησία, σε Ηρόδ., Ευρ.· *τῆςστάσεως παρασύρων τὰς δρυῖς*, ξεριζώνοντας τις βελανιδιές από το έδαφος, σε Αριστοφ. **3.** το σημείο του ορίζοντα όπως απεικονίζεται στην πυξίδα, *ή στάσις τῆς μεσημβρίας*, σε Ηρόδ. **4.** κοινωνική θέση, επιφάνεια, τάξη, κατάσταση ενός ανθρώπου, Λατ. *status*, σε Πλάτ. **II.** πολιτική παράταξη, κόμμα, φατρία, συμμορία, σε Αισχύλ.· σέκτα, κλειστή ομάδα από φιλοσόφους, σε Πλούτ. **III.** ιδίως πολιτική μερίδα που σχηματίστηκε με επαναστατικούς σκοπούς, φράξια, φατρία, σε Σόλων., Ηρόδ., Αττ. **2.** πολιτική εξέγερση, πραξικόπημα, επανάσταση, διχόνοια, σε Ηρόδ., Αττ.· *στάσιν ποιῆσθαι*, σε Ισοκρ.· *πόλιν εἰς στάσιν ἐμβάλλειν*, σε Ξεν.

στάσι-ώδης, -ες, στασιαστικός, αντάρτικος, σε Αριστ.· εριστικός, σε Ξεν.

στάσι-ωρός, ό (ῶρα), φύλακας στάβλου ή μαντριού, σε Ευρ.

στάσιωτεία, ή, επαναστατική κατάσταση, εξέγερση, ανταρσία, σε Πλάτ.

στάσιώτης, -ου, ό (στάσις), κατά κανόνα στον πληθ., μέλη πολιτικής παράταξης ή φατρίας, οπαδοί, φραξιονιστές, στασιαστές, σε Ηρόδ., Αττ.

στάσιωτικός, -ή, -όν, αυτός που παρουσιάζει την ροπή να δημιουργεί φατρίες ή να υποκινεί εξεγέρσεις, επαναστατικός, στασιαστικός, σε Θουκ.

στάσκε, Ιων. γ' ενικ. του ἴστημι.

στάσῶ, Δωρ. αντί *στήσω*, μέλ. του ἴστημι.

στάτέον, ρημ. επίθ. του ἴστημι, αυτό που πρέπει να ορίσσει, να διορίσει, να τοποθετηθεί, σε Πλάτ.

στάτήρ, -ήρος, ό (στήναι), μονάδα βάρους = *λίτρα*· κατόπιν, νόμισμα ποικίλης αξίας· **1.** χρυσός στατήρας· ο γνωστότερος στην Αθήνα ήταν ο Περσικός και ονομαζόταν *στατήρ Δαρείος* ή *Δαρείκος*, από τον Δαρείο του Υστάσπου, αξίας περίπου 1,2 αγγλ. λίρας, σε Ηρόδ., Θουκ. **2.** μεταγεν. υπήρχε σε κυκλοφορία αργυρός στατήρας = *τετράδραχμον*, σε Κ.Δ., Ξεν.

στάτίζω, ποιητ. αντί ἴστημι, τοποθετώ, στήνω κάτι όρθιο, — Παθ., = *ίσταμαι*, στέκομαι, σε Ευρ.· ομοίως επίσης αμτβ., στην Ενεργ., στον ίδ.

στᾶτός, -ή, -όν, ρημ. επίθ. του *ἴστημι*, αυτός που είναι τοποθετημένος ή στημένος, που μένει ακίνητος, *στατός ἵππος*, άλογο που παραμένει επί πολύ κλεισμένο στο στάβλο, σε Ομήρ. Ιλ., Σοφ.· *στατός χιτών*, ποδήρης χιτώνας, αυτός που φτάνει μέχρι τα πόδια, σε Πλούτ.

σταυρός, ὁ (στήναι), I. ὀρθιος πάσσαλος, παλούκι ή μακρύ ξύλο, σε Όμηρ. κ.λπ.· λέγεται για στερεωμένα στο έδαφος δοκάρια που χρησιμεύουν ως θεμέλια, σε Ηρόδ. **II.** ο Σταυρός στον οποίο σταυρώθηκε ο Ιησούς, σε Κ.Δ.· το σχήμα του αναπαριστανόταν από το ελληνικό γράμμα *T*, σε Λουκ.

σταυρο-φόρος, -ον (φέρω), αυτός που φέρει, βαστάει τον σταυρό, σε Ανθ.

σταυρώω, μέλ. -ώσω (*σταυρός*)· **I.** περιφράζω με πασσάλους, περιχαρακώνω έναν τόπο με παλούκια, οχυρώνω, σε Θουκ. **II.** σταυρώνω, θανατώνω κάποιον καρφώνοντάς τον στο σταυρό, σε Πολύβ., Κ.Δ.

σταύρωμα, -ατος, τό, περίφραγμα με πασσάλους, χαρακώμα, Λατ. vallum, σε Θουκ., Ξεν.

σταύρωσις, ή, περίφραξη με πασσάλους, θανάτωση σε σταυρό, σε Θουκ.

σταφίς, -ίδος, = *άσταφίς*, σε Θεόκρ.

στάφυλή, ή, I. τσαμπί σταφύλια, σε Όμηρ., Θεόκρ. **II.** παροξύτ., *σταφύλη*, βαρίδι από μόλυβδο που προσδενόταν στο άκρο της στάθμης για να δείχνει την ευθεία γραμμή· *ἵπποι σταφύλη ἐπὶ νῶτον εἶσαι*, άλογα ταιριασμένα στο ύψος με τη χρήση στάθμης, ταιριασμένα με γνώμονα την ομορφιά, σε Ομήρ. Ιλ. (αμφίβ. προέλ.).

στάφυλῖς, -ίδος, ή, = *σταφυλή*, τσαμπί σταφύλια, σε Θεόκρ.

στάφυλο-κλοπίδης, ὁ (κλέπτω), αυτός που κλέβει σταφύλια, σε Ανθ.

στάχυη-τόμος, -ον (τέμνω), αυτός που κόβει στάχυα σιταριού, θεριστικός, σε Ανθ.

στάχυη-τρόφος, -ον, αυτός που τρέφει στάχυα σιταριού, καλλιεργητής σίτου, σε Ανθ.

στάχυ-μήτωρ, -ορος, ή, μητέρα σταχυών σιταριού, λέγεται για την Ίσιδα, σε Ανθ.

στάχυο-στέφανος, -ον, στεφανωμένος με στάχυα σιταριού, σε Ανθ.

στάχυς[ᾱ], -υος, ὁ, Επικ. δοτ. πληθ. *σταχύεσσι*· Αιτ. αιτ. *στάχυς*· **1.** στάχυ σιταριού, Λατ. spica, σε Ομήρ. Ιλ., Ησίοδ. κ.λπ.· μεταφ., *στάχυς άτης*, σε Αισχύλ.· λέγεται για τους Σπαρτούς (*Σπαρτοί*) της Θήβας, σε Ευρ. **2.** γενικά, νεοσσός, τέκνο, απόγονοι, σε Ανθ.

στέαρ, τό, γεν. *στέατος* (ως τροχάιος, δηλ. η γεν. λογίζεται ως δισύλλαβη μέσω συνίζησης), (πιθ. από √ΣΤΑ του *ἴ-στη-μι*)· σκληρό λίπος, πάχος, ζύγκι, Λατ. sebum, αντίθ. προς το *πιμελή*, Λατ. aders, μαλακό λίπος, σε Ομήρ. Οδ., Ξεν.

στεγάζω, μέλ. -άσω, = *στέγω*, καλύπτω, σκεπάζω, ταβανώνω, σε Ξεν.· μεταφ., *ὑπνοστεγάζει τινά*, τον σκεπάζει, τον αγκαλιάζει, τον τυλίγει, σε Σοφ. — Παθ., *πλοῖον έστεγασμένον*, πλοίο που βρίσκεται στο νεώριο, ναύσταθμο, σε Αντιφών.

στεγάνη[ᾱ], ή (στέγω), σκεπή, σκέπαστρο, κάλυμμα, σε Ανθ.

στεγᾶνός, -ή, -όν (στέγω)· **I. 1.** αυτός που καλύπτεται με τέτοιο τρόπο ώστε να κρατάει μακριά το νερό, αδιαπέραστος από το νερό, αδιάβροχος, σε Ξεν., Ανθ. **2.** γενικά, αυτός που καλύπτει, που περικλείει, που περιορίζει, λέγεται για το δίχτυ, σε Αισχύλ. **II. 1.** αυτός που έχει σκεπαστεί καλά, *λευκῆς χιόνος πτέρυγι στεγανός*, λέγεται για τον Πολυνείκη, που παριστανόταν ως αετός καλυμμένος με τη λευκή Αργεία ασπίδα του (βλ. [λεύκασπις](#)), σε Σοφ.· λέγεται για οίκημα, αυτός που έχει στέγη, στεγασμένος, σε Θουκ. **2.** μεταφ.,

τὸ οὐ στεγανόν, διαρροή, σε Πλάτ. **III.** επίρρ., -νῶς, με περιορισμένο τρόπο, πυκνά, σφιχτά, ερμητικά, με διοχέτευση μέσω σωλήνα, σε Θουκ.

στέγ-αρχος, ὁ (στέγη), κύριος του σπιτιού, νοικοκύρης, οικοδεσπότης, σε Ηρόδ.

στέγασμα, -ατος, τό (στεγάζω), οτιδήποτε κατάλληλο για κάλυψη, σκέπαστρο, σε Ξεν.· σκεπή, Λατ. tectum, σε Πλάτ.

στεγαστέον, ρημ. επίθ. του στεγάζω, αυτό που πρέπει κάποιος να σκεπάσει, να στεγάσει, να καλύψει, σε Ξεν.

στεγαστός, -ή, -όν (στεγάζω), καλυμμένος, στεγασμένος, σε Στράβ.

στεγαστρίς, ἡ (στεγάζω), αυτή που χρησιμεύει ως κάλυμμα, σε Ηρόδ.

στέγαστρον, τό (στεγάζω), κάλυμμα, σκέπασμα, περιτύλιγμα, σε Αισχύλ., Πλούτ.

στέγη, ἡ (στέγω)· **I.** σκεπή, ταβάνι, Λατ. tectum, σε Ηρόδ., Αισχύλ., Ξεν.

κ.λπ. **II. 1.** στεγασμένος τόπος, δώμα, δωμάτιο, σε Ηρόδ., Ξεν. κ.λπ.· ἔρκειος στέγη, λέγεται για σκηνή, σε Σοφ.· ἐκ κατώρυχος στέγη, λέγεται για τάφο, στον ίδ. **2.** συχνά στον πληθ., όπως το Λατ. tecta, σπίτι, τόπος διαμονής, σε Αισχύλ.· κατὰστέγας, στο σπίτι, κατοικία, κατ' οἶκον, σε Σοφ.

στεγνός, -ή, -όν, 1. συνηρ. από το στεγανός, αδιαπέραστος, αδιάβροχος, σε Ηρόδ.· στεγνὰ οἰκήματα, λέγεται για σπήλαιο, σε Ευρ. **2.** ως ουσ., στεγνόν, τό, κατοικία που διαθέτει σκεπή, σε Ξεν.

στεγνο-φυής, -ές (φυή), αυτός που είναι από τη φύση του πυκνός, σφιχτός, σωματώδης, σε Ανθ.

στέγος, -εος, τό, στέγη, σκεπή, οροφή· κατόπιν, όπως το στέγη, σπίτι, κατοικία, σε Αισχύλ., Σοφ. κ.λπ.· λέγεται για την τεφροδόχο λάρνακα, σε Σοφ.

στέγω, μέλ. -ζω, σκεπάζω καλά, στεγανοποιώ, ώστε να κρατώ το νερό έξω ή να το συγκρατώ μέσα·

A. 1. κρατώ το νερό μακριά, νῆες οὐδὲν στέγουσαι, τα πλοία που δεν είναι στεγανά, που μπάζουν νερό, σε Θουκ.· ομοίως στη Μέσ., στέγεσθαι ὄμβρους, αποκλείω, προφυλάσσομαι, προστατεύομαι από τη βροχή, σε Πίνδ.· ναῦς οὐκ ἐστέξατο κῆμα, σε Ανθ. **2.** γενικά, απωθώ, αποκρούω, εμποδίζω, κρατώ μακριά όπλα κ.λπ.· δόρυ στέγειν, σε Αισχύλ.· στέγω τὰς πληγὰς, σε Αριστοφ.

3. μεταγεν., αντέχω, βαστάζω, υπομένω, υποστηρίζω, σε Πολύβ., Κ.Δ.· απόλ., περιλαμβάνω, χωρά, κρατώ μακριά, κωλύω, βάζω όρια, σε Κ.Δ. **II. 1.** με αιτ. του πράγμ. που καλύπτεται, καλύπτω, στεγάζω, περιθάλπω, προστατεύω, σε Σοφ., Ξεν. **2.** καλύπτω, συγκαλύπτω, κρατώ κάτι κρυμμένο, παρασιωπώ, αποκρύπτω, σε Σοφ., Ευρ.· κρατιέμαι μυστικός, αποσιωπούμαι, σε Θουκ.· παρ' ὑμῶν εὔ στεγοίμεθ', ας τηρηθεί από σας το σχέδιό μου μυστικό, σε Σοφ.

B. I. κρατώ το νερό στο εσωτερικό, συγκρατώ νερό, το εγκλείω, ώστε να μη διαρρεύσει, σε Ευρ., Πλάτ. **II.** γενικά, συγκρατώ, περιέχω, περικλείω, σε Σοφ., Ευρ.

στέιβω, Επικ. παρατ. στείβον, μέλ. -ψω, αόρ. α' ἔστειψα· **I. 1.** ποδοπατά, καταπατά, τσαλαπατά, σε Όμηρ. **2.** με σύστ. αιτ., πατώ ή βαδίζω σε έναν δρόμο, σε Ευρ.· επίσης, χορούς στείβειν, κινώ ρυθμικά τα πόδια μου χορεύοντας, στο ίδ. **3.** απόλ., πατώ, βαδίζω. **II.** καταπατά, στην Παθ., σε Θεόκρ.· αἱ στείβόμεναι ὁδοί, οι δρόμοι που έχουν πατηθεί, σε Ξεν.

στέϊλα, Επικ. αντί ἔστειλα, αόρ. α' του στέλλω.

στειλιή, ἡ, τρύπα που γίνεται για να περαστεί η λαβή, το στειλιάρι ενός τσεκουριού, σε Ομήρ. Οδ. (άγν. προέλ.).

στειλιόν, τό, λαβή, χερούλι, στειλιάρι τσεκουριού, σε Ομήρ. Οδ.

στειν-αύχην, -ενος, ό, ή, αυτός που έχει στενό λαιμό, λέγεται για μπουκάλι, σε Ανθ.

στεινό-πορος, στεινός, στεινότης, Ιων. αντί στεν-

στεινός, -εος, τό (στεινώ), I. στενός, στενόχωρος, περιορισμένος χώρος, στενό πέρασμα, στένωμα, σε Όμηρ.· *στεινός όδοϋ*, σε Ομήρ. Ιλ. **II.** γενικά, πίεση, δυσκολία, στενοχώρια, ταλαιπωρία, σε Ομηρ. Ύμν.· *σωφρονεΐν ύπό στένει* (και **στένος**), αποκτώ σοφία, σύνεση από τα παθήματά μου, σε Αισχύλ.

στεινώ, μόνο σε ενεστ. και παρατ. (*στενός*)· **1.** κάνω κάτι στενό, στενεύω, στριμώχνω — Παθ., γίνομαι στενός, στενεύομαι, σε Ομήρ. Οδ.· λέγεται για πρόσωπα, συστέλλομαι, στενοχωρούμαι από την έλλειψη χώρου, σε Ομήρ. Ιλ. **2.** είμαι ή γίνομαι πλήρης, γεμίζω· με γεν., *στεινοντο δέ σηκοί άρνών*, οι στάβλοι ήταν γεμάτοι από πρόβατα, σε Ομήρ. Οδ.· με δοτ., *ποταμός στεινόμενος νεκύεσσι*, σε Ομήρ. Ιλ.· μεταφ., *άρνειός λαχνῶ στεινόμενος*, πρόβατο που δυσχεραίνεται από το βάρος του μαλλιού του, σε Ομήρ. Οδ.

στεινωπός, Ιων. αντί *στενωπός*.

στειόμεν, Επικ. αντί *στῶμεν*, α΄ πληθ. υποτ. αορ. β΄ του *ΐστημι*.

στειπτός, -ή, -όν, βλ. [στιπτός](#).

στειρα (Α), ή (στερεός), καρίνα πλοίου, ιδίως το κοίλο μέρος της που διασχίζει τα κύματα, Λατ. *carina*, σε Ομηρ.

στειρα (Β), ή, αγελάδα που δεν έχει γεννήσει μοσχαρακι, σε Ομήρ. Οδ.· λέγεται για γυναίκα, στείρα, αυτή που δεν μπορεί να αποκτήσει παιδιά, στέρφα, άτεκνη, σε Κ.Δ., Ανθ.

στειρός, -ον, = *στερρός* II, στείρος, αυτός που δεν μπορεί να αποκτήσει απογόνους, άγονος, στέρφος, Λατ. *sterilis*, σε Ευρ.

στειρω, αορ. α΄ *εστειζα*, αορ. β΄ *εστιχον*· **1.** περπατώ, βαδίζω, πορεύομαι, πηγαίνω ή έρχομαι, σε Ομήρ. Οδ., Ηρόδ., Τραγ.· με αιτ. του τόπου, πηγαίνω προς, προσεγγίζω, σε Τραγ. **2.** προσέρχομαι, προχωρώ με σειρά, ο ένας κατόπιν του άλλου, βαδίζω σε γραμμή ή τάξη (απ' όπου *στίχος, στίχες, στοΐχος*), σε Ομήρ. Ιλ., Ηρόδ. **3.** με σύστ. αιτ., *στειχων όδόν*, σε Αισχύλ., Σοφ.

στελεόν, τό, = *σειλειόν*, λαβή, χερουλι, στειλιάρι, σε Βάβρ., Ανθ.

στελεόω, μέλ. -ώσω, εφοδιάζω με λαβή, σε Ανθ.

στελεχη-τόμος, -ον (τέμνω), αυτός που κόβει τα στελέχη, τους κορμούς των δέντρων, σε Ανθ.

στελεχόομαι, Παθ., αναπτύσσομαι και σχηματίζω κορμό, σε Στράβ.

στέλεχος, τό (στέλλω), στεφάνη, κορυφή ρίζας, από όπου αρχίζει να φύεται ο κορμός, καυλός, κοτσάνι, μίσχος, Λατ. *codex*, σε Πίνδ., Δημ.